

ISLAMAKADEMIETS
STANDARD FOR TRANSLITTERATION
AF ARABISK

Første udgave 2017

AF

IMRAN BIN MUNIR HUSAYN

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDHOLDSFORTEGNELSE	2
TRANSLITTERATIONSSTANDARDEN.....	3
VEJLEDNING TIL TRANSLITTERATIONSSTANDARDEN.....	4
1. SÆRLIGE TEGN	5
2. FORSKEL I SKRIFT OG UDTALE	6
3. ASSIMILATION OG ANDRE REGLER	6
4. ADSKILLELSE AF ORD FRA PARTIKLER	6
5. STORE OG SMÅ BOGSTAVER	7
6. FORMATERING	7

TRANSLITTERATIONSSTANDARDEN

Bogstav	Navn	Translitteration	Bogstav	Navn	Translitteration
ء، أ، إ، ؤ، ئ	<i>hamzah qaṭ‘īyyah</i>	’	ك	<i>kāf</i>	K – k
ب	<i>bā’</i>	B – b	ل	<i>lām</i>	L – l
ت	<i>tā’</i>	T – t	م	<i>mūm</i>	M – m
ث	<i>thā’</i>	Th – th	ن	<i>nūn</i>	N – n
ج	<i>jīm</i>	J – j	و	<i>wāw</i>	W – w
ح	<i>hā’</i>	Ḥ – ḥ	ه	<i>ha’</i>	H – h
خ	<i>khā’</i>	Kh – kh	ة	<i>ta’</i>	T/H – t/h ¹
د	<i>dāl</i>	D – d	ي	<i>yā’</i>	Y – y
ذ	<i>dhāl</i>	Dh – dh	أ، آ	<i>hamzah waṣṭīyyah</i>	[vokallyd] ²
ر	<i>rā’</i>	R – r	Vokallyde		
ز	<i>zā’</i>	Z – z	ا	<i>fathah</i>	A – a
س	<i>sīn</i>	S – s	ي	<i>kasrah</i>	I – i
ش	<i>shīn</i>	Sh – sh	و	<i>ḍammah</i>	U – u
ص	<i>ṣād</i>	Ṣ – ṣ	Lange vokaler		
ض	<i>ḍād</i>	Ḍ – ḍ	ا، آ، ا	<i>alif</i>	Ā – ā
ط	<i>ṭā’</i>	Ṭ – ṭ	ي	<i>yā’ maddīyyah</i>	Ī – ī
ظ	<i>ẓā’</i>	Ẓ – ẓ	و	<i>wāw maddīyyah</i>	Ū – ū
ع	<i>‘ayn</i>	‘	Diftonger		
غ	<i>ghayn</i>	Gh – gh	و	<i>wāw līnīyyah</i>	Aw – aw
ف	<i>fā’</i>	F – f	ي	<i>yā’ līnīyyah</i>	Ay – ay
ق	<i>qāf</i>	Q – q			

¹ Når dette *tā’* optræder i slutningen af et ord hvor man holder pause translittereres den som et *hā’*.

² *Hamzah waṣṭīyyah* udtales i henhold til dets vokallyd. Når man translittererer i henhold til *skrift*, skriver man det som en almindelig vokallyd, mens når man translittererer i henhold til *udtale*, da bortfalder den hvis den optræder i starten af et ord, som bliver trukket sammen med det forrige.

VEJLEDNING TIL TRANSLITTERATIONSSTANDARDEN

Fuldkommen efterlevelse af standarden forudsætter et indgående kendskab til det arabiske sprog; dets alfabet, skrift og udtale. Det er dog stadigvæk muligt at implementere standarden relativt korrekt og på en gavnlig måde, selvom man ikke opfylder forudsætningerne for at kunne implementere den fuldstændigt og i sin helhed.

Der er to måder at translitterere på:

1. Translitteration i henhold til skrift
2. Translitteration i henhold til udtale

Translitteration i henhold til skrift er at man translittererer bogstav for bogstav og ord for ord, således at man gengiver hvert eneste arabiske bogstav med det engelske alfabet. Dette er i de fleste tilfælde nok hvis man blot skal translitterere enkeltstående ord (*mufradāt*), som står uden sammenhæng med andre ord eller udtryk hvis struktur ønskes bevaret, såsom navne, titler og evt. faglige termer.

Translitteration i henhold til udtale er at man translittererer udtale for udtale, således at man gengiver hvert udtryk sådan som det ville blive udtalt i sammenhængende oplæsning, med det engelske alfabet. Dette er gavnligt hvis man skal translitterere sammenhængende udtryk (*murakkabāt*), hvor nogle bogstaver kan blive trukket sammen, assimileret eller på andre måder blive ændret i forhold til det skriftlige udgangspunkt. Denne metode kan med fordel bruges i forhold til udtryk eller sætninger der skal reciteres, såsom koranvers, bønner og anrøbelser eller øvrige sammenhængende ord, som skal fremsiges i overensstemmelse med reglerne for arabisk udtale.

Når man anvender translitteration er det derfor nødvendigt at forene disse to metoder og anvende hver metode hvor det er mest hensigtsmæssigt og hvor det bedst opfylder formålet med translitterationen.

Det er dog nødvendigt at forstå, at den engelske udtale af alfabetets bogstaver kun i visse tilfælde stemmer i overensstemmelse med den arabiske udtale af alfabetet. Eksempelvis passer det arabiske ب ganske fint i overensstemmelse med det engelske **b**, men det engelske *q* stemmer ikke helt i overensstemmelse med det arabiske ق i udtalen. Alligevel anvendes det som translitteration af dette bogstav af mangel på bedre, for bogstavet *q* er dét bogstav ud af hele det engelske alfabet, som kommer tættest på lyden af den arabiske udtale af bogstavet ق.

Derudover findes der bogstaver på arabisk, hvis tilsvarende lyd ikke findes i det engelske alfabet. For disse særlige bogstaver bliver man derfor nødt til at anvende særlige diakritiske tegn.

Optimal udtale af en translittereret tekst er derfor kun mulig hvis læseren har kendskab til det arabiske sprog; dets alfabet, skrift og udtale. Ikke desto mindre kan translitteration være gavnligt og endda nødvendigt for studerende i de indledende faser af deres studier inden for arabisk.

1. SÆRLIGE TEGN

Der findes arabiske syv bogstaver hvis lyde ikke kan defineres med det engelske alfabet. For disse bogstaver er det derfor nødvendigt at anvende særlige tegn eller bogstaver med diakritiske tegn. Disse bogstaver og deres translitteration er som følger:

ح	ḥ
ص	ṣ
ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ

Forskellige vokallængder på arabisk angives også eksplicit enten via bogstaver der forlænger en vokallyd eller diakritiske tegn der sættes på bogstaver for at angive deres vokallyd. Disse vokallyde og deres translitteration er som følger:

اَ	a
اِ	i
اُ	u
آ	ā
إِ	ī
أُ	ū

Disse tegn findes dog ikke almindeligvis på et tastatur og findes heller ikke i alle skrifttyper. Det kan derfor være besværligt at finde dem frem og anvende dem i praksis.

Det er derfor ikke et krav at studerende anvender disse særlige bogstaver med diakritiske tegn. I stedet kan man blot bruge de almindelige udgaver af hvert bogstav, og translitterere fx *ḥajj* som *hajj* og *ṣalāh* som *salah*.

2. FORSKEL I SKRIFT OG UDTALE

Det arabiske bogstav *ḥamzah al-waṣl* kan bortfalde, når det optræder i starten af et ord, således at det sidste bogstav fra det ene ord trækkes sammen med det bogstav, som står umiddelbart efter *ḥamzah al-waṣl* i det andet ord.

Alt efter om man translitterer efter skrift eller udtale, vil *ḥamzah al-waṣl* blive behandlet forskelligt. Eksempelvis vil man translitterere udtrykket *Nūr al-Īdāh* når det translittereres i henhold til skrift og *Nūru l-Īdāh* når det translittereres i henhold til udtale.

Et andet ord som har stor påvirkning på translitterationen er bogstavet *tā' al-marbūṭah*, som udtales som et *h* når det læses op isoleret eller i slutningen af en udtale, men som udtales som et *tā'* når det trækkes sammen med det efterfølgende ord i en sammenhængende udtale. Eksempelvis vil man translitterere det som *al-Madīnah al-Munawwarah* når det translittereres i henhold til skrift, og *al-Madīnatu l-Munawwarah* når det translittereres i henhold til udtale.

3. ASSIMILATION OG ANDRE REGLER

Den bestemte artikel på arabisk (*al*) bliver i nogle tilfælde assimileret med det efterfølgende bogstav, hvis bogstavet tilhører kategorien af solbogstaver (*ḥurūf shamsīyah*). Dette sker ved at *lām*-bogstavet *udtales* i sin assimilerede form, selvom det fortsat skrives som et *lām*. Eksempelvis vil man udtale udtrykket *al-shams* som *ash-shams*, og *al-nabī* som *an-nabī*. Sådanne udtryk translittereres forskelligt, alt efter om man translitterer i henhold til skrift eller udtale.

Der er 14 solbogstaver på arabisk:

ن	ل	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ز	ر	ذ	د	ث	ت
n	l	ẓ	ṭ	ḍ	ṣ	sh	s	z	r	dh	d	th	t

Herudover er der yderligere regler omkring koncepter som assimilation (*idghām*) hvor bestemte bogstaver i særlige sammenhænge bliver assimileret i andre bogstaver. Ligeledes er der bogstaver som kan falde bort, mens der i visse situationer tilføjes ekstra hjælpevokaler. I translitteration i henhold til skrift vil mange af den slags detaljer ikke fremgå eksplicit, da man blot translittererer de bogstaver som faktisk er til stede. Men i translitteration i henhold til udtale vil det være nødvendigt at være opmærksom på alle regler for udtale, da alle udtalte lyde skal angives. Dette kræver en grundlæggende viden om recitationslæren (*‘ilm al-tajwīd*).

4. ADSKILLELSE AF ORD FRA PARTIKLER

På arabisk føjes partikler ofte til det ord, som de står foran eller efter, således at de skrives sammenhængende med det ord de føjes til, selvom de i virkeligheden ikke er en del af ordet.

I translitteration af de partikler som sættes foran et ord, tilføjer man en bindestreg mellem partiklen og ordet (fx *al-ḥamd*), medmindre ordet er et pronomen (fx *lahu*) mens de pronomener som sættes bagved et ord altid skrives uden bindestreg (fx *kitābuhum*).

5. STORE OG SMÅ BOGSTAVER

I modsætning til engelsk skelnes der ikke mellem store og små bogstaver på arabisk. Det kunne derfor argumenteres at man heller ikke bør skelne mellem store og små bogstaver når man translittererer fra arabisk til engelsk. Ikke desto mindre skrives nogle ord med stort af hensyn til deres særegne karakter.

Følgende ord skrives derfor med stort i translitteration:

1. Egennavne
2. Tillægsord, der tilskrives personer
3. Titler; for titler der strækker sig over flere ord, skrives kun vigtige ord med stort.
4. Ibn, når det kommer i starten af et navn

Hvis man starter en (dansk) sætning med et arabisk ord skrives den oftest også med stort, med undtagelse af hvis det arabiske udtryk er en partikel (som fx den bestemte artikel *al-*), som altid skrives med småt, selv når den skrives foran egennavne, så det skrives *al-Ghazzālī* og ikke *Al-Ghazzālī*, om end sidstnævnte fremgangsmåde også er udbredt.

6. FORMATERING

Translitteration af arabisk bør altid være kursiveret, hvad enten det er enkelte ord eller hele afsnit, ud over egennavne.

Enkelte translittererede ord der optræder i en dansk sætning, bør som udgangspunkt altid sættes i parentes, med ordets oversættelse som en del af selve sætningen. Hvis der ikke findes en passende oversættelse, da kan det translittererede ord stå uden parentes, evt. med en forklarende note (alt efter behov ud fra tekstens målgruppe).

Alt efter præference kan translitteration af længere passager ledsages af den originale arabiske tekst og en oversættelse, og kan sættes op på flere måder, fx:

1. Side om side; i en todelt tabel, med den arabiske tekst i højre side og translitterationen i venstre side. En evt. oversættelse kan tilføjes under tabellen.
2. Op og ned; i separate afsnit, med den arabiske tekst som ét afsnit, efterfulgt af en evt. translitteration i et andet afsnit og endelig oversættelsen nederst.